

actualisatie visie/beleid/praktijk



- Identificatie van de voorbeeldpraktijk

Visie, beleid en praktijk voor CSF leerlingen schoolbreed implementeren.

o Fase van het zorgcontinuüm

- Brede basiszorg (bv. binnenklasdifferentiatie)
- Verhoogde zorg (bv. verrijkingsklas)
- Uitbreiding zorg/individuele trajecten
- ➔ **Alle drie van toepassing**

- Beschrijving van de voorbeeldpraktijk

o Doelgroep

Wie behoort tot (uiteindelijke) doelgroep van de praktijk?

De doelgroep omvat het lerarenteam (kleuter en lager onderwijs).

Zijn er intermediaire doelgroepen? Zo ja, welke?

De directie/ de zorgleerkrachten zijn een intermediaire doelgroep. De kennis van de directie en zorgleerkrachten bepaalt mee de uitrol van beleid naar praktijk.

Hoe wordt bepaald welke personen tot de doelgroep behoren?

Het uitwerken/finetunen van een schoolbeleid met daaraan gekoppeld een effectieve onderwijspraktijk voorzien is ons inziens een teamverhaal waarbij elke leerkracht betrokken moet worden. Daarom besloot de directie om alle leerkrachten te betrekken bij het verder finetunen van onze CSF praktijk. Een nieuw aangetrokken leerkracht voor de verrijkingsklas met expertise rond CSF kinderen trok dit verhaal. Zij ging intensief aan de slag met de leerkrachten en rapporteerde intensief aan de directie zodat die mee kon sturen waar nodig.

Betrokkenheid doelgroep

In 2007 startten we met het uitwerken van een beleid en praktijk voor het uitdagen en versterken van cognitief sterk functionerende leerlingen. Een groep leerkrachten is er vanaf dat moment al bij.

De voorbije jaren hebben we als team verschillende zaken uitprobeerde, een aantal zaken zijn structureel verankerd geraakt in onze schoolwerking, met een aantal zaken bleven we worstelen. Hier en daar waren ook een aantal praktijken door wissels verloren gegaan.

De ambitie van het schoolteam was om de huidige praktijk en het beleid onder de loep te leggen en op basis van de opgedane ervaringen en wetenschappelijke literatuur te kijken wat werkt op onze school en waar we onze aanpak nog effectiever kunnen maken.

We vertrokken vanuit de praktijk, vanuit de vragen van leerkrachten (en inherent ook met de feedback die zij opvangen van ouders en leerlingen). Met het voltallige team gingen we op zoek naar antwoorden.

- Doel

Hoofddoel

- We willen ervoor zorgen dat elk (CSF) kind een passend aanbod krijgt op onze school
- Een **gedragen** (upgedated) **visie/beleid** met daaraan gekoppeld een gefinetunde praktijk over hoe CSF IIn optimaal gestimuleerd en ondersteund worden in onze school

Subdoelen (max. 350 woorden)

Wat zijn de subdoelen van de voorbeeldpraktijk? Indien van toepassing: welke subdoelen horen bij welke intermediaire doelgroepen of subdoelgroep(en)?

- Effectiviteit van onze acties voor CSF leerlingen onder de loep nemen (wat werkt/werkt niet).
- Schoolbrede aanpak verder installeren (continuïteit in aanpak over de klassen).
- Vergroten van kennis bij (nieuwe) leraren hoe CSF kinderen optimaal stimuleren. en ondersteunen (leerkrachten die er niet van bij de start bij waren).
- Herbekijken van ons materiaal /aanbod voor CSF kinderen.
- Ons laten inspireren door best practices die ondertussen gegroeid zijn in andere scholen (en waar we nog geen weet van hadden).
- Uitdragen van gedeelde visie en praktijk naar ouders (eenduidige communicatie vanuit team naar ouders).

o Aanpak

Algemene opzet van de voorbeeldpraktijk

Hoe is de opzet van de voorbeeldpraktijk en wat is de omvang (duur, aantal contacten – indien van toepassing)? Voeg hier eventueel een schema in.

Structurele kenmerken

Met het team hebben we een intensief traject gelopen gedurende een schooljaar.

Dit proces werd begeleid door de leerkracht van de verrijkingsklas. Zij is nieuw in de school, heeft expertise met de doelgroep CSF kinderen en heeft ervaring met het coachen van teams bij onderwijsvernieuwing.

Het traject bestond uit workshops afgewisseld met teamoverleg.

Workshops

- Workshops met groepjes leerkrachten (veelal per graad, over vestigingsplaatsen heen) van ongeveer anderhalf uur
- Vertrekkend vanuit vragen van leerkrachten (wat werkt, waar worstelen zij en de kinderen mee)
- Workshops bouwen voort op elkaar (procescoach bewaakt rode draad en geeft vragen, suggesties mee aan de volgende groep)

Teamoverleg

- Tussentijdse terugkoppeling naar voltallige team van opgedane inzichten en vastzetten in een geupdated beleid

Inhoud

Basiskennis cognitieve begaafdheid heropfrissen

Daarnaast zowel uitwerking van de binnenklasdifferentiatie als de verdere uitwerking van de verrijkingsklas (miv thema signaleren)

Concrete inhoud van de voorbeeldpraktijk

Welke concrete activiteiten worden uitgevoerd en – eventueel – in welke volgorde? Geef geen uitputtende beschrijving van activiteiten; het is voldoende als de lezer zich een beeld kan vormen van wat er gedaan wordt en hoe dit gedaan wordt. Verlies hierbij ook het aspect evaluatie niet uit het oog (hoe wordt geëvalueerd of individuele leerlingen doelstellingen al dan niet hebben bereikt?).

	<i>Workshops met groepjes leerkrachten</i>	<i>Teamoverleg</i>
<i>Uitgangspunten</i>	<i>Reflecteren eigen handelen Delen van good practices Opedane inzichten proberen onmiddellijk te koppelen aan handelen in de klas (prototype)</i>	<i>Borgen good practices Verbreden van good practices (voorbeeld: naar andere klassen toe) Maken van schoolbrede afspraken (beleid)</i>
<i>Concreet</i>	<i>Heropfrissen en vergroten van basiskennis cognitieve begaafdheid Signaleren: hoe krijg ik zicht op de leervoorsprong van kinderen van mijn klas? Compacten en verrijken in de klas</i>	<i>Herzien beleid rond signalering Herziene werking rond zorgoverleg Extra aangekocht materiaal voor binnenklasdifferentiatie Schoolbreed systeem waarin leerlingen kunnen aangeven of ze</i>

	<p><i>In kaart brengen differentiatie praktijken per klas</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <u>Bekijken en evalueren van verrijkingsmateriaal:</u> waar vind ik verrijkingsmateriaal voor Frans? Is dit kwalitatief materiaal? - <u>Hoe kan ik op een praktisch haalbare manier verrijkingsmateriaal begeleiden?</u> 	<p><i>zich vervelen (smileys van comfort, leer- en paniekzone)</i></p> <p><i>Ouderavond voor kinderen in de verrijkingsklas</i></p> <p>....</p>
--	---	---

- Uitvoering

Materialen

Welke concrete materialen zijn beschikbaar voor de uitvoering, werving en evaluatie van de voorbeeldpraktijk?

- Voornamelijk tijd om hierover met elkaar in gesprek te gaan binnen het team.
- Verrijkingsmateriaal om door te nemen

Opleiding en competenties van de uitvoerders

Wie zijn de uitvoerders van de voorbeeldpraktijk en welke opleiding en competenties hebben zij nodig?

Dit proces werd begeleid door de leerkracht van de verrijkingsklas.. Zij is nieuw in de school, heeft expertise met de doelgroep CSF kinderen, zij staat in contact met de andere ankerscholen en heeft zicht op werkende praktijken daar. Zij heeft zicht op recent wetenschappelijke literatuur rond CSF en bracht deze binnen tijdens de workshops en het teamoverleg.

In 2007 startte het team , na het volgen van een opleiding met en bij Tessa Kieboom, met het uitwerken van een beleid en praktijk voor het uitdagen en versterken van cognitief sterk functionerende leerlingen. Een groep leerkrachten is er vanaf dat moment al bij en heeft veel ervaring met werkende en minder goed werkende praktijk voor CSF leerlingen.

Een groep leerkrachten probeert graag nieuwe dingen uit en gaat graag hands on mee op zoek naar hoe we onze aanpak voor CSF leerlingen nog effectiever kunnen maken.

Randvoorwaarden

Wat zijn volgens u de organisatorische en contextuele randvoorwaarden voor een goede uitvoering van de voorbeeldpraktijk?

- Tijd (meerdere workshops gingen door tijdens de schooluren)
- Draagvlak en ambitie van het team om in dit topic verder te groeien
- Cultuur in de school om dingen te mogen uitproberen en dingen te delen met elkaar (leercultuur)
- Ondersteuning door procescoach
- Directie die ondersteunt en meestuurt
- Vastleggen en borgen van het geleerde in schoolvisie en schoolbrede afspraken.

Kosten

Wat zijn de kosten van de voorbeeldpraktijk? Benoem daarbij de personele (in aantallen uren) en de materiële kosten.

- Kosten situeren zich vooral op vlak van tijd
- Budget vrijmaken voor aankoop materiaal verrijkingsklas en reguliere klassen

- Onderbouwing

Verantwoording

Maak aannemelijk dat met deze aanpak ook daadwerkelijk de doelen bij deze doelgroep bereikt kunnen worden. Waarom zou de aanpak werken? Wat is de onderliggende theorie? Verwijs daarbij zoveel mogelijk naar met onderzoek ondersteunde theorieën en modellen.

Door de leraar de afspraken van een beleid te laten uitvoeren, creëer je een betere leeromgeving voor cognitief begaafde kinderen. Toch kan dit maar beperkt effect hebben wanneer je als leraar alleen maar weet wat je doen moet, en niet waarom je dat doet, of wanneer je toch beter het net iets anders doet. Daarvoor is navorming en een theoretische basis onontbeerlijk (Bakx et al., 2021b).

Navorming alleen blijkt dan weer niet het gewenste effect te hebben. Wanneer de opgedane kennis niet wordt omgezet in een beleid met praktische afspraken, is de bijscholing slechts een druppel op een hete plaat (Reid & Horváthová, 2016). En niet alleen het inhoudelijke aanbod dat de leraar kan geven verandert door vorming te voorzien (en om te zetten in een beleid), maar ook de bril waarmee de leerkracht naar deze kinderen kijkt, verandert mee (Bakx et al., 2021a). Vorming zorgt voor een meer positieve kijk. Bovendien kan je pas zorgen voor een gepast aanbod voor deze kinderen wanneer je in staat bent de kinderen in kwestie te detecteren, en ook daarvoor heb je de nodige vorming nodig.

Ook op groter vlak zorgt professionalisering voor duidelijke voordelen. Scholen waar er meer kennis over differentiëren aanwezig was, zorgden voor een schoolcultuur waar de praktijk makkelijker ontwikkeld en uitgebreid kon worden, door ruimte te creëren om met vallen en opstaan je eigen praktijk uit te bouwen (materiaal en ondersteuning voorzien, ruimte in de planning voorzien, een veilige cultuur creëren waarbij je mag proberen en experimenteren), door kansen te geven om te leren van elkaar (teamcultuur, praktijken delen, autonomie ondersteunen, momenten voorzien om van elkaar te leren) en door directies die duidelijk laten blijken wat ze belangrijk vinden, zowel in hun

communicatie als in hun handelen (inzetten op professional learning, zorgen voor tijd en ruimte om dit mogelijk te maken) (Graham et al., 2020).

Samenvatting werkzame elementen

Wat zijn volgens u de werkzame elementen van deze voorbeeldpraktijk waardoor de gestelde doelen bij de doelgroep gerealiseerd worden? Geef een puntsgewijs overzicht van de belangrijkste werkzame elementen. Denk daarbij zowel aan inhoudelijke en praktische elementen.

1. Tijd

Tijd geven om met elkaar in overleg te gaan, de nieuwe inzichten te vertalen naar de praktijk. Tijd krijgen om praktijken verder te ontwikkelen en bij te sturen.

2. Ondersteuning en advies van een expert

Leerkrachten vinden het waardevol om bijgestaan te worden door expert die ervaring heeft in het werken met deze doelgroep.

3. Cultuur van dingen mogen uitproberen, directie die stimuleert om dingen uit te proberen. Cultuur om het geleerde vast te leggen en te verankeren in schoolbeleid.

4. Schoolbudget om extra materiaal aan te kopen

5. Inhoud van workshops en teamoverleg te koppelen aan de directe klaspraktijk.

Uitkomstenmonitoring

Hoe wordt in jullie school nagegaan of de voorbeeldpraktijk zijn doelen bereikt (bv. meten van verandering (voor- en nameting), tevredenheid cliënten, ervaren effect, realisatie van doelen).

Door continue vorming en opvolging merken we dat de meeste leraren echt wel 'mee zijn in het verhaal'. Ze vinden differentiatie iets evidents en groeien in hun capaciteiten op dit vlak. Ze durven meer 'loslaten' en stappen af van de overtuiging dat je elk kind alles moet aanleren en bij het handje moet houden tijdens hun leerproces. Ook op vlak van opsporen van cognitief begaafde kinderen zien we het effect van de vorming: meer kinderen worden gedetecteerd, kinderen worden jonger gedetecteerd, er wordt minder gearzeld bij het zetten van verdere stappen... Ook uit de toestroom van andere kinderen naar onze school, net omwille van ons beleid, kunnen we concluderen dat we ons doel bereiken. Deze mensen geraken meestal bij ons via mond-aan-mond reclame, dus dat impliceert dat de ouders van onze school positief hierover spreken. Dat beleid is natuurlijk alleen maar zo uitgewerkt kunnen worden door alle vorming die eraan vooraf is gegaan.

Samenvatting werkzame elementen

Wat zijn volgens u de werkzame elementen van deze voorbeeldpraktijk waardoor de gestelde doelen bij de doelgroep gerealiseerd worden? Geef een puntsgewijs overzicht van de belangrijkste werkzame elementen. Denk daarbij zowel aan inhoudelijke en praktische elementen.

Uitkomstenmonitoring

Hoe wordt in jullie school nagegaan of de voorbeeldpraktijk zijn doelen bereikt (bv. meten van verandering (voor- en nameting), tevredenheid cliënten, ervaren effect, realisatie van doelen).

Met ons team hebben wij dit traject geëvalueerd op een teamoverleg.

We bespraken met de leerkrachten hoe zij dit traject ervaren hebben. Het traject werd positief onthaald. De meest positieve zaken volgens de leerkrachten waren

- het hands on karakter van de workshops (directe toepasbaarheid in de klas),
- de uitwisseling met collega's en
- het feit dat de meeste workshops binnen de schooluren georganiseerd werden

Verder hebben we kunnen vaststellen in de dagelijkse praktijk dat leerkrachten nieuwe zaken gingen uitproberen in de klas (voorbeeld: diagnostische toets om te schrappen in de basisstof, nieuw verrijkingsmateriaal inzetten, kinderen op een andere manier bekijken en signaleren naar zorgoverleg, ...).

Een aantal jongere leerkrachten rapporteerde door dit initiatief zelf meer kennis te hebben over de aanpak van CSF kinderen.

Wetenschappelijke referenties

- Bakx, A., van Gerven, E., & Weterings-Helmons, A. (2021a). *Hoe dan?! Pakkend onderwijs voor Begaafde leerlingen* PICA.
- Bakx, A., van Gerven, E., & Weterings-Helmons, A. (2021b). Pakkende professionalisering. In *Hoe Dan?! Pakkend onderwijs voor begaafde leerlingen*. (pp. 159–176). Pica.
- Graham, L. J., de Bruin, K., Lassig, C., & Spandagou, I. (2020). A scoping review of 20 years of research on differentiation: investigating conceptualisation, characteristics, and methods used. *Review of Education*, 9(1), 161-198. <https://doi.org/10.1002/rev3.3238>
- Reid, E., & Horváthová, B. (2016). Teacher Training Programs for Gifted Education with Focus on Sustainability. *Journal of Teacher Education for Sustainability*, 18(2), 66-74. <https://doi.org/10.1515/jtes-2016-0015>